

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Dr. Veres Zoltán:

Al Capone mosodájától az adóparadicsomokig -
Recenzió Gál István László: A pénzmosás c. munkájáról

I. Bevezetés.

A mű keletkezési körülményei, jelentősége

Dr. Gál István László: *A pénzmosás* c. műve (KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2004., 199. p.) megjelenésekor hiánypótló műnek számított a hazai büntetőjogi szakirodalomban. A rendszerváltás után eltelt másfél évtized alatt pedig ez a veszélyes bűncselekmény Magyarországon is „fantomból valósággá vált”¹; kialakultak a csatornái, módszerei, ennek ellenére a téma átfogó tudományos feldolgozása Gál István jelen munkájáig váratott magára. Ugyan szakcikkek, rövidebb írások² már a rendszerváltást követően is megjelentek, ezek azonban csak a kérdéskör egy-egy aspektusát járták körül és nem adták a probléma kimerítő, tudományos feldolgozását (ezen állításunkat a szerző PhD disszertációjának téziseiben írtak is alátámasztják³).

Természetesen nem segített ezen a helyzeten, hogy a szabályozás is sokáig hézagos és gyorsan változó volt. A hazai pénzmosás-ellenes rendelkezésekről sommásan elmondható, hogy bár az egykori KGST országok közül Magyarország tett eleget először a vállalt nemzetközi kötelezettségeinek - 1994-ben az Országgyűlés törvényt alkotott a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról (1994. évi IX. törvény), és ettől az évtől kezdve a magyar büntetőjogban is megtalálható ez a tényállás⁴ -, a szabályozás sokáig nem felelt meg az európai normáknak.⁵ A hiányosságokat szemléletesen érzékelteti az a tény, hogy hazánk 2001. júniusában - elsőként az

¹ TÓTH Mihály: A pénzmosás Magyarországon - avagy, fantomból valóság. *In: Ügyészek Lapja* 1998/6, 39-44.

² A teljesség igénye nélkül utalnék néhány munkára a témával kapcsolatban:

KEMENES Csaba: A pénzmosás technikai és a jogalkalmazás hazai tapasztalatai. *In: Belügyi Szemle*, 2001. 4-5. szám;

MOLNÁR Csaba: Néhány gondolat a pénzmosásról ORFK tájékoztató, 1999. 2. szám;

Dr. AUER Katalin - Dr. OSVÁTH Piroska: Törvény a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról (Pénzügyi Szemle, 1994. 5.szám.

³ GÁL István László: A pénzmosás elleni küzdelem közgazdasági és büntetőjogi kérdései (Pécs, 2005.) PhD értekezés tézisei (továbbiakban: Tézisek) 4. o.

http://doktori-iskola.law.pte.hu/files/tiny_mce/File/Archiv2/Gal_Istvan_L_PhD_Tezisek.pdf (2010-12-14)

⁴ Btk. 303.§

⁵ GÁL: Tézisek. 4. o.

OECD- tagállamok közül - felkerült a pénzmosás ellen küzdelem egyik kiemelkedő nemzetközi szervezete, a FATF⁶ által vezetett feketelistára. Ennek oka elsődlegesen az volt, hogy hazánkban sokáig lehetőség volt anonim betétek nyitására. A 2001. szeptember 11-i terrortámadások azonban felgyorsították a szabályozás egyébként is napirenden lévő szigorítását, így az ennek jegyében életbe léptetett rendelkezéseknek köszönhetően a Magyar Köztársaság 2002-ben lekerült a Nem Együttműködő Országok és Területek listájáról.

De joggal merülhet fel a kérdés, hogy miért is kell részletekbe menően foglalkozni a pénzmosással? Mint maga a szerző is utal rá könyve elején (9. o.), a pénzmosás napjainkra az egyik legjövedelmezőbb és legnagyobb szabású üzletté vált a világon. Az IMF szerint a pénzmosás volumene a Föld összes országa egyesített GDP-jének 2-5%-át teszi ki. Bár maga a 'pénzmosás' (*money laundering*) kifejezés egy amerikai újságban jelent meg először az 1970-es évek elején, a Watergate botrányval kapcsolatban, bűnelkövetők azonban már évezredekkel ezelőtt kidolgozták és alkalmazzák a bűncselekmények elkövetéséből származó anyagi javak elrejtésének, leplezésének, konvertálásának, azaz „tisztára mosásának” módszereit.⁷ Vannak azonban ennél izgalmasabb „történetek” is a pénzmosás kifejezés eredetéről. Ezek közül itt most csak egyet emelnék ki, mert erre utal a jelen recenziós dolgozatom címe is. Eszerint tehát a legendás AL CAPONÉIG kell visszanyúlnunk, aki Chicago-szerte működtetett pénzbedobós, önkiszolgálós mosodákat, ezek segítségével álcázva a szerencsejátékokból, a prostitúcióból és a szesztilalmi törvények megsértéséből származó jövedelmét. Innen eredhet a pénzmosás kifejezés. Valószínűsíthető persze, hogy ez a történet nem igaz, bár az 1920-as években gyakran előfordult, hogy a bűnözők nagy készpénzforgalmú vállalkozásokat vettek át (mint például a mosodák és az autómosók), majd összekeverték a bűncselekményből szerzett készpénzt a legális bevétellel.⁸

A szerző fiatal kora ellenére a hazai büntetőjog ismert és elismert alakja, a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntetőjogi Tanszékének egyetemi docense. Mintegy félszáz publikációja jelent meg magyar és különböző idegen nyelveken (angol, német, román), a legkülönbözőbb büntetőjogi témákban. Végzettségének köszönhetően (jogi és

---

⁶ Financial Action Task Force on Money Laundering, 1989-ben hozták létre és az OECD pénzmosás elleni munkacsoportjaként működik.

⁷ GÁL: Tézisek 3. o.

⁸ Jeffrey ROBINSON: A pénzmosoda. A világ harmadik legnagyobb üzlete belülről. Park Kiadó, Budapest, 1996. 9. o.

közgazdasági diplomával egyaránt rendelkezik, emellett gazdasági büntetőjogi szakjogász is) képes a pénzmosás gazdasági alapjait, összefüggéseit is szakszerűen bemutatni, mely külön erénye a műnek, miként erre az Előszót író Dr. TÓTH Mihály professzor is felhívja a figyelmet.

A szerző jelen kötet megjelenését követően is rendszeresen publikál a pénzmosással kapcsolatos témákban. Ezek közül kiemelést érdemel *A pénzmosás elleni küzdelem régi és új irányai a nemzetközi jogban és az EU jogban* (= Európai jog 2007. 1. szám 12 - 23. o.), valamint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (továbbiakban: 'PSZÁF') honlapján elérhető,⁹ *A pénzmosás hatályos büntetőjogi szabályozása Magyarországon* című írás, amely azonban még nem tartalmazza a jelenleg hatályos pénzmosás-ellenes törvényt, a 2007. évi CXXXVI. törvényt a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról (továbbiakban: Pmt.) rendelkezéseit. **Tekintettel arra, hogy a jelen recenzió tárgyát képező monográfia megírása, megjelenése óta új törvény lépett hatályba a pénzmosás szabályozása vonatkozásában, így az elemzett mű aktualitása, mindennapi használhatósága nagymértékben csökkent.** Továbbra is hasznos azonban a kérdéskört mélyebb, gazdasági-társadalmi összefüggéseiben is megérteni szándékozó olvasók számára, illetőleg a pénzmosási technikák alapos bemutatása miatt akár a pénzmosással foglalkozó gyakorlati szakembereknek (büntetőjogászoknak, a pénzügyi szférában dolgozóknak) és mindazoknak, akik munkájukból kifolyólag kapcsolatba kerülhetnek ezzel a kérdéskörrel (például ügyvédek, közjegyzők).

II. A mű tartalmi sajátosságai, felépítése és szerkezete

A jelen recenzió tárgyát képező munka felépítése, szerkezete logikus. Az elején - az Előszót és a Bevezető gondolatokat követően - fogalmi tisztázással kezdődik, majd a pénzmosással foglalkozó nemzetközi egyezmények és szervezetek bemutatása következik. Ezt követi a büntetőjogi szabályozás (külföldi példákkal színesítve) ismertetése, majd a szóban forgó deliktum elleni küzdelem eszköztárának (büntetőjogi és azon kívüli eszközöké egyaránt) elemzése. A kötetet

---

⁹ http://www.pszaf.hu/data/cms1562082/pszafhu_rtfkonf_gali.pdf (2010-12-14)

Melléklet zárja, mely tartalmazza a fontosabb vonatkozó jogszabályok szövegét és egy, a PSZÁF által a pénzügyi szolgáltatást és kiegészítő pénzügyi szolgáltatást nyújtó szervezetek részére készített Mintaszabályzatot, végül pedig a bőséges felhasznált irodalom jegyzékét találjuk.

A továbbiakban az egyes nagyobb tartalmi egységeket értékeljük röviden.

1. A pénzmosás alapvető közgazdasági összefüggései

A pénzmosás fogalmának részletes elemzése előtt az alapvető közgazdasági összefüggésekre világít rá a Szerző. A magunk részéről dicséretesnek tartjuk ezt a megoldást, hiszen a pénzmosás gazdasági szolgáltatás. Ezzel kapcsolatban a Szerző is idézi (11. o.) Hársing Lászlót,¹⁰ aki szerint e megközelítésmódot támasztja alá az is, hogy napjainkra számos ún. interdiszciplináris kutatási terület jött létre, amely *„segít áthidalni azt a hiátust, amely a tudományos világkép és a szűken értelmezett szaktudás között fennáll.”* Emellett érdemes figyelembe venni, hogy manapság a jog és közgazdaság a *„legsorosabb kölcsönhatásban állnak egymással, a közgazdásznak egyúttal a jogfejlődést is figyelemmel kell kísérenie és vizont.”*¹¹

Rendkívül érdekesnek találtam a pénzmosás valószínűsíthető hatásmechanizmusait elemző részt (15-17. o.). Eszerint a pénzmosás - mivel nem profitorientált tevékenység - a legális szférában kialakult egyensúlyt is felboríthatja azáltal, hogy az általuk értékesített javakat és szolgáltatásokat alacsonyabb áron is hajlandók felkínálni, illetve vevőként megéri nekik magasabb áron is vásárolni. Ez a legálisan tevékenykedő versenytársak tönkremeneteléhez is vezethet, így pedig előfordulhat, hogy ennek révén új monopólium alakul ki, mely így már legálisan működtethető gazdasági szereplővé válik. Ily módon a pénzmosás felhasználható ún. ragadozó árképzésre is, amelynek keretében azért alkalmaznak költség szint alatti árakat, hogy a versenytársakat tönkretegyék. Mint az első hazai versenytörvény, az 1923. évi V. törvénycikk indoklása is szemléletesen rámutat, hogy a *„tisztességtelen versenyben megvan az a beláthatatlan károkat okozó társadalomellenes elem is, hogy nemcsak a közvetlenül megtámadott versenytársak (...) érdekeit sérti, hanem, hogy magát és tisztességes versenytársait is választani kényszeríti a közt, hogy vagy tönkremenjenek, vagy hasonlóan tisztességtelen eszközökkel igyekezzenek céljukat elérni.”*

¹⁰ HÁRSING László: A tudományos érvelés logikája. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981. 48. o.

¹¹ NYEVICZKEY Zoltán: A mai devizajog. Budapest, 1933. 13. o.

A pénzmosás társadalmi és politikai költségei tehát nagyon súlyosak lehetnek. Ezen keresztül ugyanis a szervezett bűnözés beszivároghat a pénzügyi intézményekbe, megszerezheti az ellenőrzést jelentős gazdasági szektorok felett, megvesztegetve a politikai hatalom gyakorlóit. Az így módon megszerzett politikai és gazdasági befolyás révén gyengítheti az etikai normákat és a társadalom demokratikus intézményrendszerét (az alvilág ugyanis igyekszik „erkölcsait” is ráerőltetni a partnereire).

2. A pénzmosás fogalma

A pénzmosás büntetőjogi fogalmának meghatározása előtt a Szerző vizsgálja a hozzá két legközelebb álló bűncselekményt, a bűnpártolást (Btk. 244.§) és az orgazdaságot (Btk. 326.§). Mindezzel arra kíván rámutatni, hogy ha a pénzmosás nem lenne önálló tényállás, akkor is büntethetők lennének a pénzmosók orgazdaság vagy bűnpártolás miatt. Ezt követően kerül sor a nemzetközileg elfogadott, majd a hatályos magyar szabályozás szerinti pénzmosás-fogalom ismertetésére. A kettő egybevetésével az alábbi definíció adódik (20. o.):

A pénzmosás olyan illegális szolgáltatás, amely „arra irányul, hogy a bűncselekménnyel szerzett vagyont eredete igazolhatóvá váljék, megszabadulva annak felismerhetően jogellenes mivoltától.”

A fogalmi tisztázást követően tovább árnyalja ismereteinket a pénzmosás fázisainak (a legelfogadottabb koncepció szerint ezek a következők: elhelyezés - rétegzés - integrálás), majd legelterjedtebb technikáinak bemutatása. A leggyakrabban alkalmazott módszerek bemutatása életközelié teszi az olvasó számára a tárgyalt jelenséget, ugyanakkor tanúskodik a Szerző gyakorlati felkészültségéről is.

3. A pénzmosással foglalkozó nemzetközi egyezmények és szervezetek

3.1. A II. fejezet rövid kitekintést nyújt a pénzmosással foglalkozó nemzetközi egyezmények és szervezetek világába. A pénzmosással foglalkozó nemzetközi dokumentumok viszonylag későn

jelentek meg,¹² pedig a nemzetközi együttműködés jelentősége az elemzett deliktum vonatkozásában különösen fontos.¹³ A bemutatott nemzetközi egyezmények közül itt és most csak kettőt szeretnék kiemelni:

a) egyfelől az 1988-ban az ENSZ keretében 67 ország által aláírt, a kábítószeres és pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni Egyezményt („Bécsi Konvenció”),

b) másfelől az Európa Tanács tagállamai által Strasbourgban 1990-ben aláírt, a pénzmosás megakadályozásáról és a bűncselekményekből származó dolgok felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló nemzetközi egyezményt („Európa Tanácsi Egyezmény”).

Ad a) A Bécsi Konvenció széleskörű elfogadottsága folytán érdemel kiemelést, a vizsgált könyv megjelenésekor már több mint 90 állam volt a tagja. Emiatt - miként erre JACSÓ Judit is rámutat¹⁴ - ez az Egyezmény a kábítószer-bűnözés és a pénzmosás elleni küzdelem nemzetközileg leghatékonyabb eszközének tekinthető. A Konvenció célja, hogy az illegális kábítószer-kereskedelemmel szemben a korábbinál hatékonyabb fellépést tegyen lehetővé. Emellett a pénzmosással kapcsolatban is több fontos rendelkezést tartalmaz. Már e dokumentum is követelményként fogalmazta meg, hogy a felek a lehető legszélesebb körben nyújtsanak egymásnak a pénzmosással kapcsolatban. Elvi jelentőségű tétel, hogy a jogsegély nyújtását nem lehet banktitokra hivatkozással megtagadni.

Ad b) Az Európa Tanácsi Egyezmény jelentősége elsősorban az egységes értelmezés elősegítése érdekében megadott fogalom-meghatározásokban (jövedelem, dolog, közös elemek a pénzmosás fogalmához) rejlik.

3.2. A pénzmosás elleni hatékony nemzetközi fellépés feltétele, hogy legyen olyan nemzetközi szervezet, amely kész és képes fellépni a nem együttműködő országokkal szemben. Ennek érdekében a G7 országok 1989-ben Párizsban létrehozták a korábban már említett FATF-ot. Az

---

¹² A Szerző elsőként az 1980-ban elfogadott Európa Tanács ajánlást említi a bűncselekményekből származó pénz külföldre szállításának és biztonságba helyezésének megakadályozása tárgyában, melyet „Strasbourgi Konvenciónak” is szoktak nevezni.

¹³ A nemzetközi együttműködés jó egy évtizeddel korábbi állapotát találóan jellemzi TÓTH Mihály:

„... az információk beszerzését célzó, több fórumon keresztül futó (inkább cammogó) megkeresésre az esetek többségében nem kapunk egy éven belül választ. A határokon átnyúló bűnözéssel képtelenség bürokratikus labirintusok útvesztőin csordogáló (...) minisztériumi szintű levelezéssel küzdeni.”

uő.: im. 44. o.

¹⁴ JACSÓ Judit: A pénzmosás elleni nemzetközi fellépés eszközei. In: Magyar Jog, 2000. 9. szám 546. o.

által kiadott legjelentősebb dokumentumnak a Negyven Ajánlás tekinthető (első változat: 1990), melyet a szervezet 2003-ban megújított.

A FATF példája nyomán más nemzetközi szervezetek is felálltak, mint például az Ázsiai és Csendes óceáni Országok Csoportja a Pénzmosás Ellen (APG) vagy az 1995-ben megalakult ún. EGMONT Csoport, mely a tagországok által rendelkezésre bocsátott információk alapján integrált adatbázist hozott létre. Az említetteken kívül az Európai Unió is foglalkozott irányelvi szinten a pénzmosás kérdésével. Az EU a nemzetközi egyezmények alapulvételével alkotta meg a 91/308/EEC. számú irányelvét, a pénzügyi rendszer pénzmosás céljára történő felhasználásának megakadályozásáról címmel. Az irányelv kiemelt célként kezeli, hogy megakadályozza a közös piacban rejlő lehetőségek kihasználásával történő pénzmosási műveleteket. Emellett definiálja a pénzmosás fogalmát, lehetőleg minél szélesebb körre kiterjesztve azt.

A pénzintézetek önszabályozása keretében is jelentek meg nagy jelentőségű dokumentumok a pénzmosás megelőzése érdekében. Ezek közül kiemelendő a legnagyobb svájci bank, az UBS AG. kezdeményezésére 2000-ben született megállapodás, a „Wolfsbergi pénzmosás- ellenes alapelvek.” A dokumentum megköveteli az aláíró bankoktól a náluk elhelyezett pénzek eredetének tisztázását, különösen olyan ügyfelek esetében, akik gyenge pénzmosás- ellenes szabályozással rendelkező országokból kívánnak pénzt elhelyezni náluk.

4. A büntetőjogi szabályozás

Az egyes országok pénzmosással kapcsolatos szabályozása változatos képet mutat. Nem lehet eléggé hangsúlyozni azonban, hogy a hatékony nemzetközi fellépés iránti igény mindaddig irreális marad, amíg lesznek olyan országok, amelyek nem alkotnak megfelelő szabályokat vagy eltúrik a pénzmosókkal kooperáló pénzügyi szolgáltató szervezetek. A Szerző a könyv III. fejezetében 20 ország pénzmosás- ellenes szabályait ismerteti röviden, majd ezt követően tér rá a vonatkozó magyar jogalkotás bemutatására.

4.1. Egyes külföldi szabályozási példák

A külföldi szabályozási példák közül Svájc mindenképpen kiemelésre érdemes, hiszen ez az ország mindig is vonzó célpontja volt a befektetők számára. Ebben fontos szerepet játszik a legendás svájci banktitok- tartás. Miként a Szerző is érzékelteti, Svájc fokozatosan közelít a nemzetközi pénzmosás-ellenes standardokhoz, de a **kötet megjelenése óta további jelentős előrelépésnek lehetünk tanúi**. 2009-ben ugyanis Svájc - Ausztriával, Luxemburggal, Andorrával, Liechtensteinnel és Belgiummal együtt - bejelentette, hogy bevezeti a pénzmosás és adócsalás elleni OECD-standardokat. Az UBS így arra kényszerült, hogy háromszáz ügyfelének nevét és adatait megadja az amerikai kormányzatnak, amely erős bizonyítékokkal állt elő arra, hogy az illetők adót csaltak. Becslések szerint Svájcban 2 ezer milliárd dollárnyi külföldi vagyont őriznek és kezelnek.¹⁵

A japán szabályozásra - az ország gazdasági és pénzügyi erején, jelentőségén túlmenően - azért érdemes röviden kitérni, mert kitűnő példája annak, hogy a szabályozás megváltozása (jelen esetben szigorodása) miként hat a statisztikákra. Japán, bár alapító tagja a FATF-nak, pénzmosás-ellenes rendszere sokáig nem volt hatékony, ugyanis csupán a drogkereskedelemből származó pénz tisztára mosása elleni küzdelemre összpontosított. Alapvető változások 2000-ben következtek be: ekkor új pénzmosás-ellenes törvény lépett hatályba, mely kiterjesztette az előcselekmények körét mintegy 200 deliktumra. Ugyanebben az évben állt fel a Japán Pénzügyi Nyomozó Hivatal (JAIFO). Mindezek hatására a pénzmosással kapcsolatos gyanús tranzakciókra vonatkozó bejelentések száma lineárisan emelkedni kezdett (amíg 1999-ben 1059, addig 2000-ben 7.242, 2001-ben 12.342 bejelentést regisztráltak).

4.2. A magyar szabályozás

A hazai szabályozásról szóló rész az előzmények bemutatásával kezdődik, azonban tekintettel arra, hogy a hazai szabályozás formálódásáról a Bevezetőben már szóltunk, így ezt nem kívánjuk megismételni. A könyvben szereplő „hatályos szabályozás” jelen sorok írásakor már ugyancsak

---

¹⁵ Enyhül a legendás svájci banktitok. In: http://kitekinto.hu/europa/2009/03/16/enyhul_a_legendas_svajci_banktitok/
2010-12-19

jogtörténet, hiszen a vonatkozó Btk.- tényállást (303.§) a kötet megjelenése óta legutóbb a 2007. évi XXVII. törvény módosította. Emellett az 'Értelmező rendelkezések' egy új bekezdéssel bővült.¹⁶ A továbbiakban a könyv megírásakor fennálló állapotot hasonlítjuk össze a jelenleg hatályos rendelkezésekkel.

Ami első ránézésre szembeötlő, hogy az alaptényállás, a Btk. 303.§ a korábbi öt helyett hat bekezdésből áll és ezek is kibővültek. Az új tényállás külön bekezdésekben foglalkozik a más által elkövetett, szabadságvesztéssel büntetendő cselekményekből származó dologgal kapcsolatos, illetve a saját, ugyanilyen cselekmény elkövetéséből származó dologra vonatkozó elkövetési magatartásokkal, bár a büntetési tételek vonatkozásában nem tesz különbséget közöttük. A más által elkövetett bűncselekményekből származó dologra nézve több elkövetési magatartást nevesít a törvényhozó, mint a (3) bekezdés esetében. A büntetési tételek sem az alapeset, sem a minősített esetek vonatkozásában nem változtak (öt, illetve két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés) és - jogpolitikai szempontból helyeselhető módon - megmaradt a büntethetőséget megszüntető ok is.

A fentiekben bemutatott változásokat értékelve elmondhatjuk, hogy azok egyrészt tágítani igyekeztek az elkövetési magatartások és az elkövetők alanyi körét, pontosítva ezáltal a tényállást. Ugyanakkor orvosolták a korábbi tényállás hibáit is, hiszen a gondatlan alakzat esetében (303/A. §) előcselekményként korábban nem csak szabadságvesztéssel büntetendő, hanem bármilyen bűncselekmény szóba jöhetett, érthetetlen módon kitágítva ezáltal a kisebb büntetési tétellel fenyegetett gondatlan alakzat esetén az előcselekmények körét. Az újabb rendelkezések azonban már ebben az esetben is csak a szabadságvesztéssel büntetendő előcselekményeket vonják tárgykörükbe.

Változott „A pénzmossással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása” megnevezésű bűncselekmény (303/B. §) szabályozása is. Korábban ugyanis ennek a deliktumnak létezett egy szándékos és egy gondatlan alakzata is, különböző büntetési tételekkel. Az új rendelkezések nem

---

¹⁶ (2) A 303. § és a 303/A. § alkalmazásában pénzügyi tevékenységen, illetve pénzügyi szolgáltatás igénybevételén a pénzügyi szolgáltatási vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási, befektetési szolgáltatási vagy befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatási, árutőzsdei szolgáltatási, befektetési alapkezelési, kockázati tőkealapkezelési, tőzsdei, elszámolóházi, központi értéktári vagy központi szerződő fél, vagy biztosítási, viszontbiztosítási vagy független biztosításközvetítői, illetve önkéntes kölcsönös biztosító pénztári, magán-nyugdíjpénztári vagy foglalkoztatói nyugdíj szolgáltatási tevékenységet, illetve annak igénybevételét kell érteni.

tesznek különbséget szándékos és gondatlan alakzat között, és amíg korábban a szándékosság esetén a büntetési tétel felső határa három évig terjedő szabadságvesztés volt, addig most egységesen legfeljebb két évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegeti a jogalkotó az elkövetőket. A magunk részéről nem értünk egyet ezzel a módosítással; bár maga a pénzmosás és a bejelentés elmulasztásának súlyossága között jelentős az eltérés, álláspontunk szerint legalább az elvi lehetőségét meg kellene tartani a bírói mérlegelés számára, hogy akár három éves szabadságvesztést is kiszabhasson. Érdekes e módosítás azért is, mert míg a 303. és 303/A. §-ok esetén a szabályozás pontosítása, kiterjesztése zajlott le, itt egy ezzel ellentétes folyamatnak lehetünk szemtanúi.

Érdekes kérdés a személyes adatok védelméhez fűződő alapjog (Alkotmány 59. §) és a pénzmosás-ellenes szabályok viszonya. Az Alkotmánybíróság azonban megállapította, hogy e rendelkezések az információs önrendelkezési jogot az elkerülhetetlen és arányos korlátozás mértékén túl nem korlátozza.¹⁷ Hasonló következtetésre jutott a taláros testület a banktitok védelme kapcsán is.¹⁸ Mindemellett a szolgáltatók egy része mégis méltánytalannak érzi a bejelentési kötelezettségét, mondván, hogy ha eleget tesznek az előírt kötelezettségüknek, azzal aláássák a beléjük vetett bizalmat. Persze kicsi annak a valószínűsége, hogy adott esetben kiderüljön, kinek a bejelentése alapján indult meg az eljárás.

A Btk.-ban található tényállások elemzése után a Szerző részletesen foglalkozik a „háttérnormába” foglalt kötelezettségekkel. E vonatkozásban is szeretnénk kihangsúlyozni, hogy a könyv megjelenésekor a legfontosabb előírásokat tartalmazó háttérnorma - sok egyéb, úgy mint Hpt., Tpt., Ügyvédi törvény mellett¹⁹ - a 2003. évi XV. törvény a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról, e sorok írásakor már nincs hatályban. Helyette a bevezetőben már hivatkozott 2007. évi CXXXVI. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról ('Pmt.') előírásai adnak eligazítást. Ez az alábbi, legfontosabb kötelezettségeket rója a hatálya alá tartozó szolgáltatókra:

- ügyfél-átvilágítás
- bejelentés

---

¹⁷ 15/1991 AB határozat

¹⁸ 13/2001 AB határozat

¹⁹ 1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról, 2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról, 1998. évi XI. törvény az ügyvédekről

- nyilvántartás
- belső szabályzat, ill. belső információs rendszer kiépítése
- az alkalmazottak képzése.

Feltételezhetően ezeket a szabályokat az egyes szolgáltatók felügyeleti, érdekképviseleti szervei az önszabályozás keretében további rendelkezésekkel pontosítják, illetve ellenőrzik azok betartását. Munkámból adódóan közelebbről az ügyvédekre vonatkozó önszabályozási dokumentumokkal találkoztam. A Magyar Ügyvédi Kamara 2009. július 1-jén léptette életbe az 1/2009 MÜK szabályzatot a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzését és megakadályozását szolgáló ügyvédi tevékenység kamarai ellenőrzésének részletes szabályairól (továbbiakban: 'Szabályzat'), emellett Mintaszabályzatot is készített az ügyvédek részére, melynek átvételével gyakorlatilag eleget tehetnek a belső szabályzattal kapcsolatos, Pmt-ben foglalt rendelkezéseknek.

Tapasztalataim szerint azonban az egyes szolgáltatókkal szemben támasztott elvárások gyakorlatilag illuzórikusak, hiszen például az ügyvédjelöltek képzése a principális által e kérdéskörben nem jellemző, mivel gyakran az „érdemi” teendők, feladatok megbeszélésére is nehezen jut idő. Ily módon viszont az ügyvédek és alkalmazottaik a kérdés fontosságát, mélyebb összefüggéseit nem ismerve, az ügyfél-azonosítási és egyéb, a Pmt-ben előírt kötelezettségeket csupán adminisztratív tehernek tekintik (és sajnos általában ennek megfelelően is kezelik). Így - jobb esetben - az ügyvédjelöltek megpróbálnak különböző forrásokból tájékozódni a pénzmosással kapcsolatos kérdésekről. Ebben nagy segítséget jelenthet számukra a Budapesti Ügyvédi Kamara honlapja, mely gyakorlati szempontok alapján összeállított tájékoztatókat és számos iratmintát is tartalmaz, és már a kezdőlapján kiemelt helyen szerepel a pénzmosás- ellenes szabályozás. Sajnos a vidéki kamarák esetében már nem ilyen kedvező a helyzet, ráadásul a fővároson kívül még az „Ügyvédiskola” keretében sem találkozhatnak a kérdéskörrel a jelöltek, tekintettel arra, hogy ez a képzési forma ismereteim szerint csak Budapesten létezik.

5. A pénzmosás elleni küzdelem eszköztára

A tárgyalt deliktummal szemben igénybe vehető eszközöket két fő csoportra bontva elemzi a Szerző: büntetőjogi és büntetőjogon kívüli eszközök.

5.1. Büntetőjogi eszközök

E kategórián belül tovább csoportosíthatjuk a rendelkezésre álló instrumentumokat aszerint, hogy azokat az anyagi büntetőjog vagy az eljárásjog nyújtja-e számunkra. Az anyagi jogi eszközök közül a pénzmellékbüntetés, a vagyonelkobzás és a jogi személyekkel szembeni intézkedések érdemelnek említést. Egyet kell értenünk a Szerző azon megállapításával, miszerint „*ahhoz, hogy 'ne érje meg' a pénzmosást elkövetni, (...) a szabadságvesztés mellett olyan mértékű pénzbüntetést is ki kellene szabni, hogy a 'művelet' várható értéke negatív legyen*” (116. o.). Szerencsére a mű megjelenése óta kedvező változások állak be, ugyanis a pénzbüntetés felső határa 2010-ben jelentősen megemelkedett, bár adott esetben még ez is eltörpülhet a pénzmosással elért haszon mellett. A vagyonelkobzás szintén azt a célt szolgálja, hogy a pénzmosás elkövetése ne legyen kifizetődő. Mindezt elősegíti az a rendelkezés is, mely vélelmezi a bünszervezetben való részvétel ideje alatt szerzett vagyon bűnös eredetét, kötelezővé téve az ily módon szerzett vagyon elkobzását.

Az eljárásjogi eszközök közül a bizonyítási szempontok (például figyelemmel kell lenni arra, hogy mi a pénzmosó beosztása, milyen haszna származott a tranzakcióból, vagy hogy a pénz milyen bűncselekményből származott) és a titkos adatszerzés (telefonlehallgatás, küldeményellenőrzés, stb.) kerülnek ismertetésre, emellett érintésre kerül egy rendkívül izgalmas kérdés, az alvilágba történő beépülés problematikája is, melynek alapvetően két formája képzelhető el: vagy a bünszervezetből szerveznek be valakit, vagy a hatóság egyik embere épül be. Ez utóbbi esetben előfordult már, hogy az ilyen emberek életvitelszerűen bűnözőkké váltak.

Összességében egyetérthetünk a Szerzővel abban, hogy a büntetőjogi eszköztár megfelelőnek tekinthető, és a felderítés hatékonyságának növelésével, valamint a nemzetközi együttműködés erősítésével lehetne fokozni a tárgyalt bűncselekmény elleni fellépés eredményességét.

5.2. Büntetőjogon kívüli eszközök

Tekintettel arra, hogy a büntetőjogi eszközök alkalmazására csak végső esetben, ultima ratio-ként kerülhet sor, és egyébként is az elsődleges célnak a megelőzésnek kell lennie, így szükség van büntetőjogon kívüli eszközök alkalmazására is. Ezen instrumentumok alatt olyan megoldásokat kell érteni, amelyek a pénzmosással leginkább kapcsolatba kerülő szolgáltatókat motiválják a pénzmosással szembeni fellépésre. Természetesen elsődleges követelmény, hogy az érintettek fel tudják ismerni a pénzmosást. Ehhez nyújtanak segítséget a különböző ajánlások és tájékoztatók, melyek gyakran tartalmaznak leírásokat a pénzmosás gyanújára okot adó körülményekről, magatartásokról. A PSZÁF mintaszabályzatok külön tematizálják a gyanús körülményeket a hitelintézetek, a pénzváltók, a befektetési szolgáltatók, biztosítók/biztosításközvetítők számára. Hasznosnak tartanám, ha minden érintett kör számára a speciális igényeikhez igazodó hasonló tájékoztatók készülnének. Az ügyvédi tevékenység szempontjából leginkább veszélyeztetett területekre (ingatlanügyletek, letétkezelés, cégalapítás, -változás) nézve a Magyar Ügyvédi Kamara által készített Mintaszabályzat²⁰ ennek megfelelően részletes listát tartalmaz a gyanús körülményekről.

III. A mű formai és stilisztikai sajátosságai

A mű nem csak tartalmilag, hanem formailag is megfelelően felépített, áttekinthető és jól tagolt. Külső megjelenése sallangmentes, a Kiadó egységes arculatához illeszkedik. A szövegben történő jobb eligazodást időnként vastag, illetve dőlt betűs kiemelések is elősegítik. Az olvasottak jobb megértéséhez hasznosak a különböző táblázatok és szemléltető, áttekinthető ábrák. Említést érdemelnek még a Mellékletek között helyet kapott formanyomtatvány- minták (Azonosítási adatlap, Bejelentési adatlap), melyek a mű gyakorlati használhatóságát is emelik.

A mű stílusa megfelel a tudományos értekezés igényeinek, nyelvezete pontos, szabatos, viszont emiatt nem minden esetben olvasmányos. Kritikaként említhető, hogy időnként túl hosszú leíró részeket is tartalmaz a könyv: ilyen például a PSZÁF mintaszabályzatok tartalmának részletes

---

²⁰ A Mintaszabályzat bárki által elérhető az Ügyvédi Kamara honlapján is:
http://www.magyarugyvedikamara.hu/upload/pdf/egyseges_szabalyzat.pdf (2010-12-19)

ismertetése, mely azért sem indokolt, mivel a Mellékletek között teljes egészében megtalálható egy ilyen Mintaszabályzat; vagy említhetnénk az egyes háttérnormák időnként túlzottan részletekbe menő ismertetését. Mindezek időnként azt az érzetet keltik, hogy igazi céljuk nem más, mint a terjedelem bővítése.

Legvégül egy négyoldalas jegyzéket találunk a Felhasznált irodalomról, melyet egy Jogszabálymutató egészít ki. A feltüntetett szakirodalomnak körülbelül egytizede idegen nyelvű, angol, illetve német nyelven íródott. A nyomtatott forrásoktól elkülönítve találjuk az internetes kútfók nem túl terjedelmes jegyzékét, amely ebben a formában nyilvánvalóan nem teljes, hiszen egyáltalán nem tartalmazza például a PSZÁF honlapját, pedig a művet olvasva a lábjegyzetben többször is meghivatkozta ezt a honlapot (ld. pl. 214. sz. lábjegyzetet a 126. oldalon).

IV. Összegzés

Az egyre jobban terjedő szervezett bűnözés elleni küzdelem sok szakember szerint csak úgy lehet kellően hatékony, ha megkísérli elvonni annak anyagi bázisát is. *„Ha megakadályozzuk a bűncselekményből származó jövedelem tisztára mosását, akkor az anyagi bázis kiapadása után a bűnszervezet elsorvad, mint az a fa, amelynek elvágják a gyökereit”* - olvashatjuk az Összegzésben (137. o.) ezt a számomra túlságosan optimistának tűnő kijelentést. Valószínűsíthető természetesen, hogy ezáltal megtörhető vagy inkább fékezhető a szervezett bűnözés lendülete, de hogy teljesen el lehetne sorvasztani a bűnszervezeteket a pénzmosás megszüntetésével, abban én személy szerint kételkedem. Mindazonáltal a jogi szabályozás folyamatos tökéletesítésének igényéről nem mondhatunk le még akkor sem, ha tudjuk, hogy a megelőzéshez a büntetőjog eszközei önmagukban véve nem elégségesek. Nagyobb prioritást kellene kapniuk ugyanakkor a büntetőjogon kívüli eszközöknek, mint például az érintett alkalmazottak motiválása a képzésre, illetve adott esetben a bejelentés megtételére, hogy csak egyet említsünk a Szerző előremutató javaslatai közül. Az egyik legnagyobb problémát ugyanis abban látom, hogy a lehetséges érintettek számára a pénzmosás még mindig csak egy megfoghatatlan „fantomkép”, így nem várható el annak felismerése sem tőlük.

Végezetül megállapíthatjuk, hogy a recenzióknak tárgyát képező mű hasznos segítséget nyújt az olvasóknak a téma jobb megértéséhez, az abban való elmélyüléshez és ezáltal akár még néhány „fontos csata megnyeréséhez” is a pénzmosás elleni véget nem érő harcban...

Budapest, 2010. december